

SMMM ve YMM

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler

Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi
H) Sektörler İtibarıyla Risk Göstergeleri Kapsamında

KİRALIK HESAP RİSK UYARISI

Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler, kiralık hesap yapılarının özellikle **tüzel kişiler, paravan şirketler ve görünürde ticari faaliyet izlenimi verilen yapılar** üzerinden kurulması veya sürdürülmesi bakımından önemli bir konudur. Muhasebe kayıtları, şirketin faaliyet konusu, ortaklık ve yönetim yapısı, beyan edilen gelirleri, banka hareketleri ve ticari belgeler arasındaki uyumsuzluklar, finansal kuruluşlar tarafından görülmeyebilecek bazı risklerin bu meslek gruplarının daha erken fark edilmesine imkân verebilir.

Kiralık hesap organizasyonlarında her zaman yalnızca gerçek kişilerin bireysel hesapları kullanılmamaktadır. Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişiler adına şirket kurulması, faaliyetsiz veya uzun süredir işlem yapmayan şirketlerin devralınması, bu şirketler adına banka ve ödeme hesapları açılması ve POS/sanal POS ürünleri temin edilmesi suretiyle daha geniş bir finansal hareket alanı oluşturulabilmektedir. Rehberin önceki bölümlerinde de gerçek ekonomik faaliyeti bulunmayan veya “zombi” niteliğindeki şirketlerin devralınarak yeniden finansal sisteme sokulabileceğine dikkat çekilmiştir.

Bu nedenle muhasebe ve mali müşavirlik hizmetinin yalnızca belgelerin şeklen kayda alınması şeklinde yürütülmemesi önem taşımaktadır.

Şirketin beyan edilen faaliyet konusu ile banka hesaplarında görülen para hareketlerinin açık biçimde uyuşmaması, çok sayıda ilişkisiz kişiden tahsilat yapılması, hesaplara gelen fonların kısa süre içinde başka kişi veya şirketlere aktarılması, yüksek işlem hacmine rağmen gerçek bir müşteri, tedarikçi, çalışan, işyeri veya ticari kapasitenin bulunmaması, paravan şirket veya kiralık hesap kullanımına işaret edebilir.

Özellikle şirketin hukuki sahibi veya ortağı olarak görünen kişilerin şirket faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmaması; şirketin başka kişiler tarafından yönetildiğinin anlaşılması, aynı kişilerin çok sayıda şirketin ortağı, yöneticisi veya vekili olarak kullanılması ve bu şirketlerin benzer banka, ödeme, POS veya finansal hareketler göstermesi ayrıca önemlidir.

Meslek mensupları, **paravan şirket niteliği taşıdığı açıkça anlaşılan veya gerçek ekonomik faaliyeti hakkında makul açıklama getirilemeyen yapılara hizmet sunulmasının yaratacağı riski** de dikkate almalıdır. Müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilememesi, iş ilişkisinin gerçek amacı veya gerçek faydalanıcının belirlenememesi ya da sunulan bilgi ve belgelerin işlemlerin ekonomik mahiyetini açıklamaması hâlinde, mevzuatta öngörülen tedbirler çerçevesinde iş ilişkisinin tesis edilmemesi veya devamının yeniden değerlendirilmesi gerekir.

Bu husus, meslek mensubunun müşterisinin her olağan dışı işleminden sorumlu tutulması anlamına gelmemektedir. Ancak şirketin muhasebe kayıtları, banka hareketleri, ticari belgeleri ve fiili faaliyeti arasında açık ve süreklilik gösteren çelişkiler bulunmasına rağmen hizmet ilişkisinin hiçbir ilave inceleme yapılmaksızın sürdürülmesi, kiralık hesap ve paravan şirket riskinin gözden kaçmasına neden olabilir.

Paravan şirket veya kiralık hesap kullanımına ilişkin şüphe oluşması hâlinde şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğü ayrıca değerlendirilmelidir.

Şüphe yalnızca şirket hesabının doğrudan suçtan elde edilen fonları kabul ettiğinin görülmesiyle sınırlı değildir. Şirketin üçüncü kişiler adına tahsilat yapması, banka veya ödeme hesaplarının başka kişiler tarafından fiilen kullanılması, POS/sanal POS ürünlerinin şirketin gerçek faaliyetinden bağımsız biçimde işletilmesi, fonların çok sayıda hesaptan toplanarak farklı finansal kuruluşlara yönlendirilmesi veya şirketin daha geniş bir kiralık hesap ağı içerisinde yer aldığına ilişkin emareler de bu kapsamda önem taşıyabilir. Rehberde kayıt dışı faaliyetler ve paravan şirket hesaplarının üçüncü kişiler adına tahsilat ve fon dağıtımı için kullanılabileceği ayrıca açıklanmıştır.

MASAK Düzenlemelere Kurumsal UYUM

www.uyumcontrol.com

Meslek mensuplarının bu tür yapılarda sahip olduğu bilgiler, ŞİB'in niteliği bakımından da değerlidir. Şirketin gerçek faaliyeti, ortak ve yöneticilerin fiilî rolü, işyeri ve çalışan durumu, alış ve satışların gerçekliği, faturalar, ticari belgeler, hesap hareketleri, ilişkili şirketler ve şirketi fiilen yönlendiren kişilere ilişkin bilgiler mümkün olduğu ölçüde bildirim içeriğine yansıtılmalıdır.

Aşağıdaki hususlar, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler bakımından kiralık hesap ve paravan şirket kullanımına ilişkin tamamlayıcı risk göstergeleri olarak değerlendirilebilir:

Tamamlayıcı Risk Göstergeleri (10)

1. Şirketin kuruluşundan veya uzun süreli hareketsizlikten kısa süre sonra **faaliyet kapasitesiyle açıklanamayacak ölçüde yüksek banka, ödeme, POS veya sanal POS işlemlerine** başlaması.
2. Şirketin görünürdeki ortak veya yöneticilerinin faaliyet konusu, müşteriler, tedarikçiler veya temel finansal işlemler hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.
3. Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişilerin kısa süre içinde birden fazla şirketin **ortağı, yöneticisi, vekili veya görünürdeki sahibi** hâline gelmesi.
4. Şirketin beyan edilen faaliyet konusu, muhasebe kayıtları ve banka/ödeme hesabı hareketleri arasında **belirgin uyumsuzluk** bulunması.
5. Çok sayıda ilişkisiz kişiden şirkete fon gelmesine rağmen bu tahsilatları destekleyen gerçek mal veya hizmet satışlarının, ticari belgelerin veya ekonomik faaliyetin bulunmaması.
6. Şirketin yüksek işlem hacmine rağmen **çalışan, işyeri, stok, müşteri, tedarikçi veya diğer ticari kapasite unsurlarının** bulunmaması ya da son derece sınırlı olması.
7. Şirket hesaplarına gelen fonların kısa süre içinde başka gerçek veya tüzel kişilere dağıtılması ya da şirketin esas olarak **fon toplama, aktarma veya dağıtma aracı** gibi kullanılması.
8. Şirket hesaplarının, ödeme/e-para veya KVHS hesaplarının fiilen **üçüncü kişiler tarafından yönetildiğine** veya ortak/yöneticilerin başkalarının talimatıyla hareket ettiğine ilişkin emarelerin bulunması.
9. Görünürde bağımsız şirketlerin aynı ortak, yönetici, vekil, adres, banka karşı tarafı veya finansal işlem örüntüleri üzerinden birbirine bağlanması ya da bağlantılı şirketler arasında ekonomik gerekçesi açıklanamayan yoğun transferlerin bulunması.
10. Gerçek bir ticari faaliyete dayanmayan tahsilatlara **fatura, muhasebe kaydı veya diğer ticari belgelerle görünüm kazandırılmaya çalışılması** ya da şirket kayıtlarının yasa dışı bahis, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti, kayıt dışı faaliyetler veya diğer suçlardan kaynaklanan fon hareketlerini gizlemek amacıyla kullanıldığına ilişkin emarelerin bulunması.

(Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi, Bölüm H.7)

